

**Pastorala Sfântului Sinod
al Bisericii Ortodoxe Române
la Duminica Ortodoxiei din anul Domnului 2021**

**PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI DIN CUPRINSUL PATRIARHIEI ROMÂNE,**

*Har, pace și bucurie de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi, părințești binecuvântări!*

***Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Preacuvioase maici,
Iubiți credincioși și credincioase,***

Dăm slavă lui Dumnezeu Cel în Treime închinat, pentru că, în pofida tuturor încercărilor și ispitelor prin care a trecut și trece umanitatea întreagă, ne-a învrednicit și în acest an să pășim pe calea pocăinței, începând „călătoria virtuților [...] încingându-ne cu nevoința cea bună a postului”¹, pentru „a vedea preacinstitele Pătimiri ale lui Hristos Dumnezeu și Sfintele Paști, duhovnicește bucurându-ne”².

Duminica de astăzi, numită a *Ortodoxiei*, prim popas în *călătoria duhovnicească* a Marelui Post, a fost instituită de Sfântul Patriarh Metodie al Constantinopolului, în urma Sinodului local de la Constantinopol din

¹ *Triodul*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 110.

² *Triodul*, p. 111.

11 martie 843, care a consfințit oficial proclamarea definitivă a cinstirii sfințelor icoane³.

Această proclamare dogmatică vine însă în urma unei crize îndelungate, întinsă de-a lungul secolelor al VIII-lea și al IX-lea. Ea s-a manifestat prin lupta împotriva icoanelor și a cinstitorilor lor, fiind numită, din această cauză, *criza iconoclastă* sau *iconoclasm*.

Tulburările generate de criza iconoclastă s-au manifestat pe parcursul a două perioade, marcate de multe prigoane ale împăraților bizantini împotriva icoanelor, dar și de o puternică rezistență prin străluciți teologi și oameni sfinți, apărători și cinstitori ai sfințelor icoane. Aceștia din urmă, luminați de Duhul Sfânt, au descoperit tuturor valoarea teologică, liturgică și catehetică a icoanei în viața Bisericii și a creștinului care cultivă comuniunea cu Dumnezeu și cu sfinții Lui.

În prima perioadă a războiului contra icoanelor (730-787), remarcăm între apărătorii Ortodoxiei pe *Sfântul Patriarh Gherman I al Constantinopolului* (715-730) și pe *Sfântul Ioan Damaschin* (675-749). Cel dintâi a dat prima mărturie a Ortodoxiei împotriva iconoclastului, afirmând că tradiția reprezentării în icoană a Domnului Iisus Hristos decurge din *teofania Sa văzută*, adică din întruparea, viața în trup, pătimirile și moartea Sa mântuitoare⁴. La rândul său, Sfântul Cuvios Ioan Damaschin a reușit să rezume admirabil învățătura ortodoxă despre icoane, prin cele trei tratate ale sale despre icoane. În acest sens, el spune: *În vremurile dinainte, Dumnezeu, fără trup sau formă, nu putea fi înfățișat în niciun chip (în icoană). Dar astăzi, deoarece Dumnezeu S-a arătat în trup și a trăit printre oameni, eu pot înfățișa ceea ce este văzut în Dumnezeu. Eu nu cinstesc materia, ci Îl cinstesc pe Creatorul materiei, Care S-a făcut materie*

³ În ziua de 11 martie se face pomenirea Sfântului Ierarh Sofronie, Patriarhul Ierusalimului, mare apărător al Ortodoxiei împotriva ereziei monotelite.

⁴ John MEYENDORFF, *Teologia Bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996, p. 64.

*pentru mine, Care a luat asupra-Și viața în trup și Care, prin materie, a săvârșit mântuirea mea*⁵.

Prima perioadă iconoclastă se încheie cu Sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea, din anul 787, inițiat de Sfânta Împărăteasă Irina, în cadrul căruia a fost exprimată precis distincția clară și neechivocă dintre *venerarea* sau *cinstirea relativă* a icoanei și *adorarea* care se cuvine numai lui Dumnezeu.

Cea de-a doua perioadă iconoclastă a izbucnit sub domnia secularizantă a împăratului iconoclast Leon al V-lea Armeanul (813-820) și a durat până în anul 843. Însă Dumnezeu a rânduit și acum oameni minunați, sfinți, precum *Sfântul Cuvios Teodor Studitul* (759-826) și *Sfântul Patriarh Nichifor Mărturisorul al Constantinopolului* (806-828). Sfântul Cuvios Teodor Studitul justifică practica zugrăvirii icoanei Domnului Iisus Hristos pe temeiul întrupării Fiului veșnic al lui Dumnezeu. Astfel, icoana Domnului Hristos este nu doar chipul omului Iisus din Nazaret, ci este chipul Ipostasului unic al Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu, Care S-a făcut om, pentru mântuirea oamenilor.

A doua perioadă a crizei iconoclaste se încheie în timpul *Sfintei Împărătese Teodora*⁶ și a *Sfântului Patriarh Metodie al Constantinopolului*, prin restabilirea cultului sfințelor icoane la Sinodul local întrunit la Constantinopol în anul 843. Acum se reafirmă hotărârile Sinodului al VII-lea Ecumenic de la Niceea din anul 787 și se condamnă definitiv iconoclasmul dimpreună cu toate ereziile de până atunci. Datorită faptului că lucrările Sinodului din anul 843 s-au încheiat în sâmbăta dinaintea primei Duminici a Postului Mare (11 martie), documentul oficial, numit *Synodiconul Ortodoxiei*, a fost citit solemn în ziua următoare, în Duminica

⁵ Sf. IOAN DAMASCHIN, *Cele trei tratate împotriva iconoclaștilor*, trad. pr. Dumitru Fecioru, EIBMO, București, 2016, pp. 65-66.

⁶ În insula Kerkyra (Corfu), cunoscut loc de pelerinaj datorită prezenței moaștelor Sfântului Ierarh Spiridon al Trinitundeii Taumaturgul, mare apărător al dogmei Preasfintei Treimi la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325), prin celebrul argument al cărămizii descompuse, prin rugăciunile Sfântului, în cele trei elemente constitutive, focul, pământul și apa, sfinte moaște așezate în biserica închinată Marelui Făcător de minuni, în Catedrala mitropolitană din limanul insulei se află, spre închinare, în fața tâmplei Sfântului Altar, sfintele moaște întregi, neputrezite, ca și cele ale Sfântului Spiridon, ale Sfintei Împărătese Teodora, Apărătoare a Sfintei Ortodoxii.

întâi a Postului. De atunci s-a luat hotărârea ca în fiecare an, începând cu anul 843, în prima Duminică a Sfântului și Marelui Post, numită *Duminica Ortodoxiei*, să fie celebrat *Triumful sau Biruința Ortodoxiei* în întreaga lume ortodoxă.

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Cinstirea sfințelor icoane, așa cum a fost stabilită de Sfinții Părinți în Sfintele Sinoade, este un act de mărturisire a adevărului Întrupării Fiului veșnic al lui Dumnezeu, un act de comuniune cu Dumnezeu și cu sfinții Lui, dar și un îndemn la viață sfântă și la fapte ale iubirii milostive în orice loc și în orice vreme.

Pentru mărturisirea credinței ortodoxe, suntem datori să ne curățim mintea, să ne despățimim și să săvârșim fapta cea bună și dreaptă, să ne înnoim și să ne luminăm cu virtuțile, luând aminte la cuvintele Sfântului Apostol Iacov: „*credința fără fapte este moartă*” (Iacov 2, 17). În acest fel, înaintăm spre asemănarea cu Chipul lui Dumnezeu Cel Sfânt, la îndumnezeirea prin har, despre care Sfântul Grigorie de Nyssa spune: „*Fiecare dintre noi este pictorul propriei sale vieți: sufletul este pânza, virtuțile sunt culorile, iar Hristos este modelul pe care trebuie să-L pictăm*”⁷.

Prin sărbătoarea de astăzi, *Duminica Ortodoxiei sau a Biruinței Dreptei Credințe*, suntem chemați și noi să fim biruitori, cu ajutorul harului lui Dumnezeu, asupra patimilor lăcomiei, trufiei sau mândriei din noi, care ne pândesc mereu, punând în locul acestora virtuțile smereniei și ale iubirii milostive față de oamenii din jurul nostru, pentru a redescoperi în ei chipul lui Hristos cel smerit.

Dreptmăritori creștini,

Anul 2021, proclamat de Sfântul Sinod drept *Anul omagial al pastorației românilor din afara României și Anul comemorativ al celor adormiți în*

⁷ SF. GRIGORIE DE NYSSA, *Despre desăvârșire, către monahul Olimpiu*, în SF. GRIGORIE DE NYSSA, *Scrieri II*, în coll. *Părinți și Scriitori Bisericești*, nr. 30 - seria veche, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982, pp. 467-468.

Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor, oferă prilejul de a manifesta mai intens dragostea și dorul pentru frații români din afara granițelor țării, dar și ocazia de a arăta grija pentru cei trecuți din această viață.

În acest context, reamintim că în anul 2021 se împlinesc 150 de ani de la *Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni*, eveniment misionar și cultural care a avut loc în anul 1871 la Mănăstirea *Putna*, inițiat de poetul Mihai Eminescu și care s-a bucurat de participarea unor personalități precum scriitorul Ioan Slavici sau istoricul Alexandru D. Xenopol. Împlinirea unui secol și jumătate de la acest eveniment va fi marcată și în acest an la ctitoria Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, în ziua de 15 august, la sărbătoarea *Adormirii Maicii Domnului*, în scopul afirmării și consolidării unității românilor din țară și din afara granițelor și pentru întărirea legăturilor frățești, a comuniunii de iubire și a împreună lucrării spre binele comun al poporului român.

Totodată, în vederea cultivării recunoștinței și a iubirii față de cei trecuți la Domnul, este datoria morală a fiecărui creștin ortodox de a pomeni la rugăciunea particulară, la Sfânta Liturghie și la celelalte sfinte slujbe pe cei care nu mai sunt printre noi, de a le cinste memoria și de a ne aduce aminte de faptele lor bune, precum și de a îngriji și înfrumuseța mormintele lor, dar și monumentele eroilor români.

De asemenea, potrivit tradiției statornicite de Biserica noastră, în *Duminica Ortodoxiei* se inițiază **colecta pentru Fondul Central Misionar**, prin care sunt ajutate în mod special comunitățile parohiale din țară și de peste hotare aflate în dificultate și sunt susținute activitățile social-filantropice și educaționale prin care se păstrează identitatea spirituală și culturală a creștinilor ortodocși români.

Dărnicia, deschiderea cu generozitate spre cei aflați în nevoi, reprezintă un chip luminos al vieții creștine, al unei persoane, al unei comunități și al unui neam întreg. De-a lungul istoriei, românul creștin ortodox a învățat că numai *dăruind va dobândi*, ceea ce l-a determinat ca din puținul lui să dăruiască și celor lipsiți, pentru ca și el să fie ajutat în momente de

grea încercare. Astfel, bunătatea și dărnicia de care au dat mereu dovadă strămoșii și părinții noștri a devenit pentru popor un prilej binecuvântat de a spori spiritual în credință și fapte bune, de a păstra o legătură puternică de frățietate cu românii aflați printre străini, dar și de a păstra numele de *buni creștini*, arătând că iubirea față de Dumnezeu se împletește frumos cu iubirea față de semeni.

Avem convingerea și speranța că și în acest an veți răspunde cu dărnicie creștină chemării de ajutorare a celor aflați în nevoi, contribuind la continuarea lucrării misionare și social-filantropice a Bisericii, spre folosul credincioșilor ortodocși români de pretutindeni.

Dorindu-vă să aveți parte de post binecuvântat, cu mult spor și folos duhovnicesc, vă îmbrățișăm cu binecuvântare sfântă: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți.*” (2 Corinteni 13, 13).

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† DANIEL

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei
și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan

Arhiepiscopul Iașilor
și Mitropolitul Moldovei
și Bucovinei

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și
Clujului și Mitropolitul Clujului,
Maramureșului și Sălajului

† Ioan

Arhiepiscopul Timișoarei
și Mitropolitul Banatului

† Laurențiu

Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului

† Irineu

Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† Petru

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei
și Exarhul Plaiurilor

† **Iosif**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Europei Occidentale
și Mitropolitul Ortodox Român al
Europei Occidentale și Meridionale

† **Nicolae**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Statelor Unite ale Americii și
Mitropolitul Ortodox Român al celor
două Americi

† **Teodosie**

Arhiepiscopul Tomisului

† **Irineu**

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† **Ioachim**

Arhiepiscopul Romanului
și Bacăului

† **Ciprian**

Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† **Timotei**

Arhiepiscopul Aradului

† **Lucian**

Episcopul Caransebeșului

† **Iustin**

Episcopul Ortodox Român
al Maramureșului și Sătmarului

† **Antonie**

Episcopul de Bălți

† **Vincentiu**

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† **Galaction**

Episcopul Alexandriei
și Teleormanului

† **Serafim**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Germaniei, Austriei
și Luxemburgului și Mitropolitul Ortodox
Român al Germaniei, Europei Centrale și de
Nord

† **Nifon**

Mitropolit onorific,
Arhiepiscopul Târgoviștei
și Exarh Patriarhal

† **Calinic**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **Varsanufie**

Arhiepiscopul Râmnicului

† **Calinic**

Arhiepiscopul Argeșului
și Muscelului

† **Casian**

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† **Ignatie**

Episcopul Hușilor

† **Sofronie**

Episcopul Ortodox Român
al Oradiei

† **Nicodim**

Episcopul Severinului și Strehaiei

† **Veniamin**

Episcopul Basarabiei de Sud

† **Andrei**

Episcopul Covasnei și Harghitei

† **Ambrozie**

Episcopul Giurguiului

† **Sebastian**
Episcopul Slatinei și Romanașilor

† **Petroniu**
Episcopul Sălajului

† **Daniil**
Episcopul Daciei Felix

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român
al Italiei

† **Macarie**
Episcopul Ortodox Român
al Europei de Nord

† **Ioan Casian**
Episcopul Ortodox Român
al Canadei

† **Ieronim Sinaitul**
Episcop-vicar Patriarhal

† **Ilarion Făgărășanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

† **Paisie Lugojeanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Timișoarei

† **Sofian Brașoveanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe
Române a Germaniei, Austriei și
Luxemburgului

† **Emilian Crișanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Aradului

† **Atanasie de Bogdania**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei

† **Visarion**
Episcopul Tulcii

† **Gurie**
Episcopul Devei și Hunedoarei

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român
al Ungariei

† **Timotei**
Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei

† **Mihail**
Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande

† **Varlaam Ploieșteanul**
Episcop-vicar Patriarhal

† **Timotei Prahoveanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† **Benedict Bistrițeanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului,
Feleacului și Clujului

† **Marc Nemțeanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe
Române a Europei Occidentale

† **Damaschin Dorneanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Sucevei și Rădăuților

† **Timotei Sătmăreanul**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române a
Maramureșului și Sătmăruului

† **Teofil de Iberia**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române
a Spaniei și Portugaliei